

Stephen Colbert i Jon Stewart

Liberalni pokušaj formalnog demistifikovanja praksi medijske sfere i političke etike u Americi

Stiven Kolber – “dobronamerni, slabo informisani, dobrostojeći idiot”

U intervjuu NPR-a, američkog nacionalnog radija, sa Stivenom Kolberom 2005.godine neposredno nakon početka emitovanja njegove TV emisije “ Kolberov Izveštaj” (The Colbert Report), Stiven Kolber kaže za svoj istoimeni lik da je “strastven, da je veoma subjektivan i da se izuzetno investira u priče, u vesti i u teme o kojima izveštava. Njega sve to duboko potresa, veoma je zainteresovan za događanja u zemlji, jedino što ne zna previše o tome šta se zapravo dešava u Americi. On poseduje mali deo, naznaku informacija o nekom događaju, a izvodi široke zaključke isključivo na osnovu tih naznaka.” Na prvi p

ogled, može delovati da poseduje postmodernistički etos u sebi kada u svojoj emisiji kaže da nije pristalica činjenica, međutim već u nastavku opovrgava tu pomisao navodeći da je

najbitnije šta nam naš osećaj kaže i nastavlja- " To zaista ima smisla, ima smisla da je zemlja ravna i da se Sunce okreće oko nas, kad pogledam u nebo vidim da se Sunce kreće, ne vidim nas (Zemlju) da se krećemo- najjednostavniji odgovori su obično i najistinitiji!". "Kolberov Izveštaj" je satirična, parodična i duhovita televizijska drama u formi komentatorske emisije u kojoj voditelj- Stiven Kolber iznosi svoje analize, stavove i zapažanja o političkim događajima i vestima u zemlji. Kolberov satirični lik u "Kolberovom Izveštaju" je nastao, između ostalog i kao odgovor na poznatog američkog konzervativnog voditelja Bila O' Rajlija i njegovu emisiju "O' Rajlijev faktor" gde komentariše i analizira vesti sa stalnim i nekoliko povremenih komentatora i gostima koji su uglavnom drugi voditelji sličnih emisija sa Fox News-a ali i neki neistomišljenici (demokrate, liberali, uopšteno progresivni po političkom ubedjenju). Posebno pogodan za parodiju je O'Rajlijev dijalog sa demokratama, liberalnim političarima i analitičarima, dakle u većini slučajeva sa neistomišljenicima. Kolber nam u svojoj emisiji pokazuje, po ugledu na O'Rajlija (koga inače zove Papa Bear, pater familias konzervativnih Tv voditelja) kako je potrebno samo, da kada vas suoče sa protiv argumentom koji, zasnovan na činjenicama, u potpunosti obara vaš stav, da ih samopouzdanost i dosledno ignorirate i da se držite vašeg stanovišta, sada već tako jasno oborenog. O' Rajlijeva emisija je podeljena u više segmenata od kojih su najuzbudljivije za analizu sledeće- Patriote i Glupaci, Reč dana, Deca u opasnosti, Najgluplja stvar dana...

"Patriote i Glupaci" je bio segment emisije, iz koje je nastala i istoimena knjiga, u kojem O' Rajli odabira osobe koje su po njegovom mišljenju dale značajan doprinos te nedelje u kulturi ili za zemlju uopšteno, nazivajući ih Patriotama, a osuđuje druge koji su po njegovom mišljenju ispali Glupaci (Pinhead). Termin Pinhead za O' Rajlija nije predeterminisana karakterna crta neke ličnosti, jedna ista osoba može biti jedan dan Patriota, drugi dan Pinhead, dok se

termin Patriota vezuje za nekoga ko duži period, principijelno razume stvari i deluje u skladu sa patriotskim osećajem. Ova visprena nadri- psihološka dihotomija je inspirisala O'Rajlija da napise knjigu "Patriote i Glupaci: Gde stojimo u Obamino doba" u kojoj je na početku kratko objašnjavao ove termine, da bi se ostatak knjige sveo na analiziranje i upoređivanje Obaminih stavova pre i posle dobijanja prvog predsedničkog mandata. O'Rajli se dogovorio sa svojom izdavačkom kućom da prilikom kupovine njegove knjige u Americi, oni pošalju jedan primerak knjige vojnicima u Avganistanu. Nakon što je jedan američki vojnik u Avganistanu u čiju je bazu stigla kutija puna O'Rajlijevih knjiga, iz revolta na svom tumblr nalogu objavio fotografije tih istih knjiga kako gore, uz komentar "kako im je neko poslao...ovu glupost umesto nečega što bi im koristilo, npr. hrana ili sapun", usledio je Kolberov fantastični odgovor narednog dana gde je u svojoj emisiji proglasio Bil O'Rajlija za patriotu jer je slao trupama ono što im je najviše potrebno-njegovu knjigu, a vojnika koji je fotografisao i zapalio te knjige za Glupana koji sedi daleko, hiljadama kilometara udaljen od prve linije fronta-senzacionalističkog novinarstva, ušuškano kritikuje u svojoj operativnoj vojnoj bazi i napada heroja koji ustaje ujutru svaki dan i oblaci ovu uniformu (skupo odelo) i odlazi na pakleni posao na kablovskoj televiziji, zbog ljubavi prema zemlji i bogatog ugovora sa televizijom. "Prosto mi je muka da gledam vojnike poput vas koji koriste jadne novinare kao što je Bil O'Rajli kao sredstvo za promovisanje sopstvenih političkih programa i ideologija, žao mi je gospodine ali vi ste večeras dobili titulu Glupana!"- rekao je Kolber.

Kolberov izveštaj je zadržao i prihvatio kao odgovarajući okvir za parodiju većinu ovih segmenata. On parodira i formu i suštinu ove i sličnih emisija čiji voditelji učestvuju u (re)produkciji određenih tema i načina izveštavanja o njima (ratovi u Iraku, Avganistanu, odnos prema Kini, Severnoj Koreji, Rusiji, abortus, hrišćanstvo, pravo na korišćenje oružja...) na sledeći način: izveštavajući o ratovima u Iraku i

Avganistanu, prisutna je i jasno uočljiva polarizacija na "dobre" (američki vojnici od najnižeg do srednjeg ranga, vojni vrh kako je pod kontrolom demokrata često je kritikovan zbog nedovoljno žustre retorike i vojnog delovanja na terenu) i "loše" momke (od najšire shvaćenih terorističkih organizacija u Iraku i Avganistanu, do građana tih zemalja koji se protive američkoj okupaciji i njihovim ratnim dejstvima).

Kolberov lik je savršeno prikazan model egocentričnog, bez posebne osnove samopouzdanog političkog konzervativnog komentatora koji ima ograničen pogled na svet potkrepljen činjenicama koje su nastale u najvećoj meri na osnovu njegove emotivne a ne kognitivne komponente stava, nekritički prihvatajući sve što on oseća da je tačno i pritom aksiomatski nastupajući kao da se radi (i da uopšte možemo govoriti) o nekakvoj univerzalnoj istini. Kolber je u segmentu emisije koji se zove "The Word" u prvoj emisiji "Izveštaja" utvrdio i definisao reč "Truthiness" ne kao način razmišljanja o pojmovima, događajima uzimajući u obzir činjenice već kao način osećanja šta je ispravno i šta bi trebalo da bude: "Truthiness is 'What I say is right, and [nothing] anyone else says could possibly be true.' It's not only that I feel it to be true, but that I feel it to be true. There's not only an emotional quality, but there's a selfish quality." Kritika ideološki obojene normativnosti i takvog načina izveštavanja o vestima predstavlja jednu od najvažnijih karakteristika ove emisije i njenu najveću vrednost.

Džon Stjuart: "Humor, u jednom smislu, služi kao sredstvo odbijanja kritike."

"Kolberov Izveštaj" je nastao kao spin-off emisija "Dnevnog Šoua", kojeg od 1999. vodi komičar, pisac i glumac Džon Stjuart. I "Dnevni Šou" i "Kolberov Izveštaj" imaju sličnu formu-traju oko 20 minuta, prikazuju se od ponedeljka do

četvrtka u noćnom terminu, sa sličnom studijskom scenografijom, snimaju se nekoliko sati pre prikazivanja na televiziji. "Dnevni Šou sa Džonom Stjuartom" je počeo da se (pre dolaska Stjuarta su dominirale vesti iz popularne američke kulture) bavi vestima iz američke unutrašnje i spoljne politike. Stjuart je jednom prilikom rekao da oni ne prenose vesti niti izveštavaju na klasičan način već da samo reaguju na njih u komičnoj i satiričnoj formi. "Pošto informativne emisije funkcionišu po logici zabavnih televizijskih programa...mi pravimo emisiju koja operiše u polju između onoga kako bi informativna emisija trebalo da izgleda i kakve zaista jesu naše emisije- obično sredstvo za postizanje što većeg rejtinga emisije za televizijsku mrežu." Dnevni Šou" svoju inspiraciju crpi iz dnevnih političkih događanja i njihovog medijskog izveštavanja. Ovaj šou se deklariše kao televizijski program lažnih vesti (fake news tv program), sa Stjuartovim dopisnicima, inače glumcima ili stand-up komičarima, koji ponekad glume eksperte za versku, političku, etničku grupu u zavisnosti od svojih prirodnih predispozicija: stariji politički dopisnik za crnce, žene, homoseksualce (senior black correspondent, senior gay correspondent)... Takođe, čuvena su izveštavanja sa republikanskih i demokratskih predsedničkih konvencija 2004., 2008 i 2012. Tako su 2008. aludirajući na seks skandal jednog od republikanskih senatora sa muskarcem u muškom wc-u aerodroma, izveštavali iz jednog improvizovanog muškog wc-a tvrdeći da se nalaze u sali gde se održava republikanska konvencija.

Emisije Džona Stjuarta i Stivena Kolbera su odlični pokazatelji onoga što savremena politička teorija i teorija medija naziva nedostatkom kritičnosti javne sfere i istraživačkog novinarstva u Americi. Najvećem broju privatnih televizijskih

mreža i štampanih medija je bitnija forma izveštavanja od sadržine vesti i tako, iz komercijalno-finansijskih razloga, da bi sve više povećavali rejting svojih emisija i tv stanica, senzacionalistički prenose vesti o porodičnom nasilju, (samo)ubistvima, silovanjima, mlatretiranjima dece od strane vršnjaka u školama. Istim principom se vode i kada izveštavaju o politici; Jako je zanimljivo pratiti kako npr konzervativni Fox News izveštava o posrtaju nekog republikanskog političara- najviše se izveštava o seks skandalima, korupcijskim aferama na površan i bizaran način kako bi ta ista puritanski čista javnost Amerike, koja je izabrala funkcionere koji insistiraju na porodičnim tradicionalnim vrednostima, uživala i fetišistički pratila odvijanje priče do najsitnijih i za njih najgnusnijih detalja. Ili kako su konstruisali mantre u vezi Obame tokom predizborne 2011/2012.godine- kada nije socijalističko, sa muslimanskom pozadinom čudovište koje uništava tradicionalni heteroseksualni brak i porodicu i koje hoće da naruši Ustavom zagarantovana prava (drugi amandman, da preciziramo), tada se ponavlja pitanje, koje je postavio najbogatiji Trol sa najmanje političkog kredibiliteta u skorijoj američkoj istoriji, Donald Tramp, o legitimitetu njegovog Izvoda iz knjige rođenih i kako on zapravo nije Amerikanac. Naravno to nije problem samo, grubo rečeno konzervativnih medija, slični obrasci se javljaju i kod tzv.liberalnih main-stream medija koji pristrasno izveštavaju

o republikancima (naravno ovde je reč u negativnom kontekstu), što je imalo svoj značaj za vreme Buša do 2008. kada su nakon određenog vremena mediji počeli da postavljaju pitanja o svrsishodnosti rata u Iraku, da li Irak zaista ima nuklearno oružje. Ako je i tada bilo nekih svetlih momenata istraživačkih novinarstva, nakon izbora Baraka Obame, glavnu ulogu kritičara njegove administracije preuzima Fox News koji u Obami vidi slabog lidera sa socijalističkim idejama i muslimanskim odgojem, što god takav odgoj tačno podrazumevao. Njegova previše meka spoljna politika je rezultirala time da je Amerika izgubila ulogu svetskog lidera i najveće zemlje na svetu, što se jasno vidi i odnosa prema Rusiji, Severnoj Koreji, Kini, izbegavanju spominjanja džihada, njegove navodno socijalističke ekonomske politike koja se ogleda u prevelikom trošenju i zaduživanju javnog sektora, donošenjem zakona o univerzalnoj zdravstvenoj zaštiti, preteranoj brizi o zaštiti životne sredine, njegovom otvorenom zalaganju za legalizaciju gej brakova. U takvoj klimi novinarskog izveštavanja koje se svodi na mantrično reprodukovanje nekoliko političkih sintagmi sa jedne strane i logikom postizanja što većeg profita /većeg rejtinga emisija što dovodi do senzacionalizma u izveštavanju i informativnih emisija koje možemo tako prepoznati jedino po nazivu a ne po sadržaju, zaista jeste neophodno da postoje emisije poput Dnevnog Šou-a i Kolberovog Izveštaja. Ono što im se zamera jeste to da se oni kriju iza uloga (Kolber) i iza toga što su oni pre svega komičari (Stjuart). Tako je Stjuart još 2002. godine u jednom intervjuu izjavio da humor ustvari odbija kritiku i time je objasnio/opravdao svoj ali i Kolberov položaj- on je cinični kritičar američke politike i medija ali isključivo kao komičar što zapravo potire bilo kakvu aktivističku odgovornost koju bi možda osetio jer kako možemo komičara shvatiti ozbiljno? Stiče se utisak da su Stjuart i njegovi pisci u nekom trenutku odlučili da "tone it down", da smanje pritisak i ozlojađenost na administraciju, i da se koncentrišu više na Bil O Rajlija i ostale desne političke komentatore u medijima i u politici, kao da je to najveća kočnica demokratije u Americi. Kao najbolji primer takve

prakse može da posluži Stjuartovo potpuno ignorisanje slučaja američkog vojnika Bradley Manninga koji je optužen i ubrzo uhapšen pod sumnjom da je 2010 u Iraku prosledio Wikileaksu poverljivu dokumentaciju State Departmenta koja se sastojala od 250,000 poverljivih diplomatskih izveštaja i 500,000 poverljivih vojnih izveštaja iz Iraka i Avganistana. Na dan hapšenja Manninga Stjuart je samo ismevao njegove pristalice koji su došli da protestuju, zamerajući im da "pevaju smešne pesmice". Iako se ne može sporiti uticaj koji Stjuart i Kolber imaju na ukazivanje dela problema u američkom društvu, postaje jasno da sa svojom filozofijom "psa koji laje a ne ujeda" ne doprinose fundamentalnoj kritici američke politike i društva, da ne preispituju društvene i političke tabue, već da ironičnim sledom okolnosti ismejavajući republikanske spin majstore, sami postaju isti spin majstori samo u službi druge političke partije.

Piše: Bojana Miletić